

Jord

Jord er et viktig grunnlag for produksjon av mat og biomasse. Oppmerksomheten om jord har vært økende de siste år, blant annet gjennom FNs jordår i 2015, Norges tilslutning i 2020 til det franske 4 promille- initiativet som ble lansert etter Parisavtalen i 2015 og gjennom Foregangsfylke «Levende Matjord» som pågikk i perioden 2010 til 2019.

Truslene mot matjorda og god jordkvalitet har fått økt oppmerksomhet både internasjonalt og i Norge. Avlingene ser ut til å ha stagnert for viktige produksjoner i flere jordbruksområder i verden og jordas evne til å lagre vann og drenere bort overflødig vann fungerer for dårlig. I tillegg til å svekke jordas produksjonsevne og tap av arealer, fører dette til avrenning av næringsstoffer og til økt utslipp av klimagasser.

På oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet leverte Landbruksdirektoratet i februar 2020 rapporten «*Nasjonalt program for jordhelse. Faggrunnlag og forslag til utvikling av tiltak og virkemidler for økt satsing på jordhelse*, rapport nr. 13/2020». Rapporten er utarbeidet i samarbeid med en bredt sammensatt arbeidsgruppe. I jordbruksavtalen 2020 er det også besluttet at Jord skal etableres som eget faglig tema i Klima- og miljøprogrammet. Rapport 13/2020 peker på at til tross for stor oppmerksomhet om fagområdet, er det et stort kunnskapsbehov om jord. Dette gjelder både behov for økt kunnskap om grunnleggende sammenhenger om jord, og om anvendte, praktisk rettede problemstillinger.

Over Klima- og miljøprogrammet kan det gis tilskudd til prosjekter som øker praktisk rettet kunnskap om egnede tiltak for bedre jordkvalitet og økt karbonbinding under varierende norske forhold. Ettersom praktiske tiltak for bedre jordkvalitet / jordhelse må ta utgangspunkt i konkrete forhold og problemstillinger på enkeltbruk eller områder, kan det blant annet være aktuelt å gi tilskudd til prosjekter som innebærer samarbeid mellom veilednings- og FoU-miljøer og produsenter. Det er en fordel om prosjektene inkluderer registrering av sentrale indikatorer for jordkvalitet og jordhelse som for eksempel innhold av karbon.

I tråd med føringene fra Jordbruksavtalen 2020 vil, under ellers like vilkår, prosjekter som skal utvikle og formidle kunnskap om karbonbinding, og som kan bidra til økt binding av karbon, blant annet tiltak for økt og bedre bruk av fangvekster og biokull, ha prioritet.

Andre aktuelle områder der en har behov for praktisk rettet kunnskapsbygging, er blant annet

- Egnede nasjonale indikatorer for god jordhelse
- Sammenhenger mellom jordkvalitet / jordhelse, jordfunksjoner og økosystemtjenester
- Betydningen av levende organismer i jorda for næringsinnhold, næringsopptak og plantehelse
- Betydningen av ulike plantearter og plantemangfold for jordbiologi, jordhelse og karbonbinding over tid
- Jordkvalitet / jordhelse, jordarbeiding og jordpakking
- Jordhelsetiltak for enkeltproduksjoner (korn, potet, gras og fôrvekster, frukt og bær, eng og beite)